

A letenyei furnérüzem létesítésének története

Az 1970. január 1-jével megalakult erdő- és fafeldolgozó gazdaságok valamilyen elsődleges faipari üzem (fűrészüzem, parkettgyár, lemezipar stb.) összevonásával jöttek létre hazánkban. Önálló maradt a farost és forgácslapgyártás, kivéve Szombathelyen, ahol fakombinát alakult a forgácslapgyár és az erdőgazdaság összevonásával.

Az új vállalatok a saját (és a megye egyéb gazdálkodótól felvásárolt) alapanyag feldolgozására alakultak. Feladatukat képezte az átvett, leromlott állapotú és elavult faipari üzemek modernizációs kapacitásnövelő rekonstrukciója, amelyhez állami forrás is rendelkezésre állt. A faipari rekonstrukciók a nyolcvanas évek elejére-közepére befejeződtek.

A végrehajtott fejlesztések során kiemelődött egy szakmai gárda, amely a beruházások megvalósítását, irányítását végezte a műszaki osztályokon. Zalában a vezetésem alatt 1980-ban fejlesztési osztályt hoztak létre a műszaki osztályból kivált három, később öt fővel.

Hivatalból számos fejlesztést terveztünk és valósítottunk meg. Kerestük a felhasználás további lehetőségeit, megvizsgálva számos (fagyapot, mikrofurnér, furnértapéta, nyílászáró, faapríték falazóblokk stb.) lehetőséget. Végül egy saját alapanyagra épülő hámozó-késelő üzem megvalósítására tettünk javaslatot.

A biztos alapanyagbázis mellett rendelkezésre álltak a pénzügyi eszközök is. A beruházás forrása több tételből jött össze. Egyrészt jelentős fejlesztési alap-pal és amortizációval rendelkezünk. Ezek az eredményes gazdálkodásból,

valamint a fűrészipari rekonstrukció és a jelentős műveleti gépesítésből megnőtt állóeszköz-állományból adódtak. Másrészt külső forrásokat is igénybe tudtunk venni. Ilyen volt a már akkor is létező munkahelyteremtő alap. A 170 főre tervezett létszám után a Zala Megyei Tanács 25 millió forintos támogatást nyújtott.

Idetartozott a nyugati exportbővítési támogatási hitel is. Ezen 3,2 millió márkás gépbeszerzési támogatást nyertünk, vállalva ennek a furnérértékesítésből adódó törlesztését. A 3,2 millió márkás devizakeretünkben 2,6 milliót a KELLER nyugatnémet cégnél „költöttük el”.

A náluk tartott ártárgyalást (a LIGNINPEX részéről *Tamási András* mint az importőr képviselője volt jelen rajtunk kívül) délelőtt tízkor kezdtük. A KELLER cég induló ajánlata 3,2 millió nyugatnémet márka volt a hámozó gépsorra és a rétegelt lemezgyártás gépeire. Estére lementünk utolsó ajánlati árunkkal 2,6 millió márkára. Ekkor *Knapmayer* úr időt kért, felhívta a cég tulajdonosát, aki rábólintott az üzletre, és az megkötött. Este fél kilenckor *Keller* úr is megtisztelt minket egy koccintás erejéig a vacsorán. (A KELLER cég akkor évi 100 millió márka értékben adott el és gyártott téglaiipari és furnérgyártó gépeket.) Nehéz tárgyalás volt sok kávéval, német szokás szerint.

A japán MARUNAKA késelő gépsor, az olasz PEREGO kazán és az ugyancsak olasz PRIMULTINI rönkhasító szerződés-kötése sokkal egyszerűbben ment. A még szükséges forrást közleplejárati hitelből biztosítottuk.

Az akkori szabályok szerint a furnérüzem létesítési javaslatát a Vállalati Ta-

nács (továbbiakban VT) 1987-ben fogadta el azzal, hogy az Letenyén (az alapanyag centrumában) épüljön fel. A vezérigazgató, *dr. Várbelyi József* engem bízott meg a beruházás megvalósításával. A pénzügyi műveleteket *Nagy László* gazdasági vezérigazgató-helyettes irányította. Jellemző, hogy egyetlen kifizetetlen számlánk nem volt!

A furnérüzem létesítésének történetét nem kívánom naplószerű, műszaki részletezéssel megírni, csupán nagy vonalakban. Emellett arra törekedtem, hogy az érdekesebb, számomra maradandó vonatkozásokat írjam meg, elfeledve a számos bosszantó momentumot. Töreksem arra is, hogy a teljesség igénye nélkül nevesítsem azokat a személyeket, akik jelentősen hozzájárultak a sikeres megvalósításhoz.

A VT döntése után kezdtük az előkészítési munkát, amely során tervező, kivitelező kapacitásokat kötöttünk le úgy, hogy azok rövid időn belül (fél év) rendelkezésre is álljanak. Aki még emlékszik az akkori idők építőipari kapacitáshiányára (2-3 évre vállaltak) igencsak szükség volt lobbizási tevékenységre. Ezt vezérigazgatónk országgyűlési képviselőként tudta megtenni.

A tervezőmunkát összel kezdtük. Akkor az üzem helyén kukoricaföld volt.

A geodétának egy faállványt készítettem, a szintező műszer kellő magasságú elhelyezésére, aki hangos szavakkal dirigálta a szintezőléces figuráns „vakmenetét”.

Jómagam két napig ültem az üres kataszteri térkép előtt és rendeztem be az üzemi területet a szükséges objektumokkal és infrastruktúrával.

Ezek a következők voltak:

- bejárat portával és közúti csatlakozással,
- iroda és szociális épület,
- fűrészcsarnok,
- gyártócsarnok – raktár,
- főzőaknák – híddaruval,
- kazánház fűtőanyag-feladóval
- röntkéri öntözés vízviasszafogatóval,
- házi vízmű fűt kúttal,
- épületgépészet (elektromos, sűrített levegő, ivóvíz és szennyvíz, fűtések),
- utak és térburkolatok, csapadékvíz-elvezetés.

Fejlesztési osztályunk ekkor már szinte kizárólag tervezéssel és tervezéssel volt elfoglalva. *Papp Nándor* építész-üzemmérnök tervezte a gyártócsarnokot, valamint az iroda és szociális épületet (2 szint + tetőtér). *Wegroszta Zoltán* faipari mérnököt bízta meg a TMK-műhely és fűrészcsarnok tervezésével. *Montskó Sándor* gépész-erdőmérnök (zöldmérnök diplomával) anyagmozgató berendezések tervezését és gyártását végezte. Én a belső út-

hálózat, a térburkolatok és a csapadékvíz elvezetés terveit készítettem el.

A többi szakterveket (gépalapozások, kazánház feladóval és kéménnyel, hő- és sűrített levegő rendszerek, főzőaknák) az ERFATERV szakmérnökei készítették.

Velük elég sokat „veszekedtem” a rövid vállalási határidők betartásáért. A híddaru tervezési, gyártási és beépítési munkáit az INTRASZMAS budapesti székhelyű cég vállalta.

1988. március 13-án indult a kivitelezési munka. Az első kapavágást műszaki erdészeteink építőrészlegei tették a közúti csatlakozó út, a portaépület és a határoló kerítés megépítésével.

Ekkor vettük fel *Lackner Károly* faipari mérnököt. Ő a nyugdíjba vonulásáig (2004-ig) vezette is a fűtőüzemet. Feladatát képezte a munkák koordinálása, a felmerülő helyi nehézségek rendezése. Iroda gyanánt egy egytengelyes lakóocsit telepítettünk a helyszínre, ellátva öt LB üzemi telefontal. Ezzel forródrótot létesítettünk a helyszínnel. (A mobiltelefon akkor nálunk még nem létezett.)

Áprilisban kitértük a belső úthálózatot és két hónap alatt a közúti Építő Vállalat Lenti Üzemegysége meg is építette azt. A munkát *Lövei Lajos* irányította. Benne egy kiváló szervezőt és nagyserű embert ismertem meg!

Ezt követően felvonult a Zala megyei Tanácsai Építőipari Vállalat, a helyi Építőipari Szövetkezet és a TÖVÁLL (a helyi termelőszövetkezet segéd-üzemági vállalkozása) is. Ideális, úttal feltárt területen kezdhették meg a munkát. Nem volt az akkor divatos „sárdagasztás” a munkaterületen.

A magasépítő cégek mellett megemlíteném még a zalaegerszegi Szállító-gépgyárat (a kazán tüzelő feladója), egy dunaújvárosi céget (kazántalappal), vagy a DEDÁSZ-t (telepi trafó) és még sokan másokat is.

A kiviteli munkák rendben zajlottak a szokásos anyagellátási gondokkal fűszerezve. Egy esetet említenék még meg. A főzőaknához tonnás nagyságrendű, saválló acélra volt szükség. Ez akkoriban „csodabogárnak” számított, ma bármelyik vastelepen kapható. A terméket or-

szágosan egy helyen, a Dunai Vasműben gyártották, Kubából importált króm-ötvözővel, acélból. Vezérgazgatóknak a legmagasabb szinten kellett lobbizni, hogy megkapjuk az anyagot.

1989 júniusában szerelésre készen álltak az épületek. Megérkeztek a német, japán és hazai cégek munkatársai és hozzáláttak a technológiák beszereléséhez.

Ekkor vettük fel *Somogyi András* gépészmérnököt és *Balogh József* gépésztechnikust. Ők is az üzemből mentek nyugdíjba, 15-20 évig vezényelve az üzem műszaki ellátását. Mellettük néhány szakmunkást, köztük olyan elektroműszerészeket, akik a GE nagyüzemi gyárában már találkoztak automatikus vezérléssel. Az üzem létszámát folyamatosan bővítettük, így indulásra összeállt a már korábban említett 170 fős állomány. És itt egy összehasonlítás végeznek a munkahely-teremtési költség vonatkozásában.

Letenyén 2,5 millió forintba került (az üzem bekerülési költsége 430 millió). 2014. március 26-án, Nyíregyházán, a dán LEGO gyár új bővítő beruházása 60 milliárd Ft volt, 200 munkahely létesítésével. Ez egy főre 300 millió munkahely-teremtési költséget takar. A különbség 120-szoros, elgondolkodtató!

Ősszel elindultak a próbaüzemek az ilyenkor szokásos hibákkal. Ezek közül két érdekes történetem van. Az egyik a hámozógépnél fellépett hiba.

A német szerelő hosszas próbálkozás után sem tudta beüzemelni a szinkronitását a fogadó tray deckkel. A gyártó KELLER cég egy hónapos sikertelenség után Brazíliából küldött (ott gyártották a cég hámozógépét) egy szakembert, aki csak portugálul beszélt (volna). Mi délután három órákor kaptuk az értesítést, hogy este kilenckor érkezik a szerelő a graz-i repülőtérré.

Pfeifer Zoltán kollégámmal beültünk a Polski Fiat vállalati gépkocsiba és irány Ausztria. A reptérre érkezvén megtaláltuk a mi emberünket, aki ott üldögélt és várt ránk. Irány vissza Letenyére úgy, hogy útközben egy szót sem tudtunk váltani vele. Néhány napi mutogatásos kommunikációs szereléssel beüzemelte a hámozógépsort.

A másik emlékezetes gond a japán késelőgép-prizma körbejáró berendezésénél jelentkezett. A japán szerelő nem tudta azt beállítani. Segítségül a cégének írt egy japán telefaxot. Én este kilenckor érkeztem a központba és sikerült feladnom a faxot. Amikor a gép elkezdett kattogni, jelezve, hogy ezt Japánban most veszik, igencsak örömteli érzésem volt. Ma egy ilyen távoli kommunikáció jelentéktelen eseménynek számít. Másnap megérkezett a telefaxra adott válasz, és a késelő-sor is üzemképes lett.

Utolsó kivitelezési munkának említeném az üzemi terület fásítását. Ezt a központ dolgozói végezték el, „egy tég-lányi” munkával járulva hozzá a furnér-üzem létesítéséhez.

1989. december 8-án *Raisz Gyula* FM miniszterhelyettes felavatta az üzemet és elindult a furnérgyártás. Ennek idestova 25 éve. (Megvalósítási idő 18 hónap).

A rendszerváltást követően a *Dauner Márton* vezette Erdészeti és Faipari Hivatal mint központi irányító szervünk kimondta, hogy a vertikumokat le kell építeni (részvénytársasággá alakítani). Az ipart és szolgáltatást gazdasági társasággá (Kft.) kell alakítani. A termelőeszközöket (a motorfűrészről a tehergépkocsikig) bérbe vagy magántulajdonba kell adni. A társaságok alapítása (nálunk a műszaki erdészetek, fűrészüzemek és a furnérüzem is), valamint a beindult privatizáció irányítása nekem akkor, mint műszaki igazgatónak volt a feladata.

Aztán 1993–1995 között az akkori új vállalatvezetés eladta a letenyei furnér-üzemet, amihez nem volt kötődése. Nem úgy nekem és néhányunknak, akik rengeteg energiát fektettünk a létesítésébe. Az új tulajdonos szerencsére szakmai befektető volt Németországból, ahol furnérüzeme volt. Az új OWI Zala Bt. néven továbbműködő üzemben jelentős fejlesztéseket hajtottak végre a létesítéskor fennmaradó tartá-lék területeken. Épült egy új gyártócsarnok, ahol magas műszaki színvonalú hangdobozokat készítenek. Idompré-selt elemeket (székülés és széktámla) gyártanak. A kazánház új tüzelőberende-zést kapott és új raktár is létrejött.

Befejezésül *dr. Jung Lászlótól*, az MFB Zrt. ügyvezető igazgatójától idéznék (Erdészeti Lapok 2013. decemberi lapszám): „A legfontosabb célt kell elő-ször tudatosítani ebben a folyamatban, és ez az, hogy a magyar erdőkből szár-mazó faanyag ne kerüljön exportra. Per-sze ezzel egyidejűleg kimondtam, hogy a hazai faipart meg kell teremteni. A fo-lyamatnak a hosszát és a pontos irányát ma még nem látjuk kristálytisztán. En-nek meghatározásához piackutatásokat és gazdasági elemzéseket kell végezni. Így felesillan annak a lehetősége is, hogy a magyar erdőkből kitermelt fa hozzáadott értékkel gazdagodik, és az erdész szakember munkája is jelentősen felértékelődik. Hiszen mögötte egy ipa-ri ágazat testesülhet meg és nem csak zöld kalapos favágónak tekintik majd.”

Szeretnék hinni abban, hogy újra lesznek fejlesztő vénájú kollégák. A régi-ek már elfogytak, helyesebben nyugdíj-ba mentek. Az újak még nem jöttek elő. Szükség volna egy újabb faipari irányult-ságú fejlődési időszakra. Bízom benne, hogy lehet ilyen!

Dr. Mátrabérci Sándor

